

УДК 330.322.2

I. М. Крейдич,

д. е. н., доцент, професор кафедри теоретичної та прикладної економіки,
Національний технічний університет України «КПІ»**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ**

I. Kreidych,

Doctor of Economics, docent, Professor of the Department of Theoretical and Applied Economics,
National Technical University of Ukraine "KPI"**STATE REGULATION OF INVESTMENT PROCESS**

В статті обґрунтовано напрями державного регулювання інвестиційного процесу. Досліджено теоретичне підґрунтя активізації інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні. Визначено, що інвестиційна політика розвитку промислових підприємств тісно пов'язана з інвестиційною та інноваційною політикою держави. Таке поєднання має будуватись в певних межах і ґрунтуватися на таких принципах: пріоритетність державного фінансування; інтегрованість бюджетних коштів з приватними інвестиціями через участь у капіталі структур, що є компіляторами інноваційних ідей та технологічних розробок; отримання додаткового фінансування з позабюджетних джерел. У статті акцентовано увагу на тому, що розроблення національної інвестиційної стратегії розвитку промислових підприємств визначає ключову роль встановлення взаємовигідних відносин держави і бізнесу. Запропоновано здійснювати державне регулювання в Україні на засадах забезпечення дії, що врівноважує інвестиційний процес і включає в себе нормативно-правові, програмні і фінансові механізми.

In the article the areas of the investment process state regulation were grounded. The theoretical basis for promotion of innovative and investment activity in Ukraine was investigated. It was determined that the investment policy of industrial enterprises development is closely related to investment and innovation policy. This combination should be built within certain limits and based on the following principles: the priority of public funding; integration of budget funds with private investment through participation in the capital structure, which are the compilers of innovative ideas and technological developments; additional funding from extra budgetary sources. In the article was accented attention on the fact that the development of a national investment strategy of industrial enterprises defines the key role in the mutually beneficial relations between the state and business establishing. It was suggested to implement the state regulation in Ukraine on the basis of providing action that balances the investment process and includes the legal, policy and financial mechanisms.

Ключові слова: інвестиційна політика, державне регулювання, інвестиційна діяльність, інвестиційний процес, інноваційна діяльність, інвестиційні теорії.

Keywords: investment policy, state regulation, investment activity, innovation process, innovation activity, investment theories.

Постановка проблеми. Інвестиційна політика розвитку промислових підприємств тісно пов'язана з інвестиційною та інноваційною політикою держави, таке поєднання має будуватись в певних межах і ґрунтуватися на таких принципах як пріоритетність державного фінансування; інтегрованість бюджетних коштів з приватними інвестиціями через участь у капіталі структур, що є компіляторами інноваційних ідей та технологічних розробок; отримання додаткового фінансування з позабюджетних джерел.

Інтенсивність інвестування залежить від взаємодії податкової та кредитної політики, що при належному рівні ефективного поєднання та взаємоузгодження в фінансовій системі надає можливість вивільнення грошових коштів і фінансових активів для вкладення у розвиток промислових підприємств.

Засоби реалізації мети інвестиційної політики не відповідають її змісту та не забезпечують цілей досягнення очікуваних результатів, крім цього творчий процес досягнення цілей стає передбачуваним і обмежується короткостроковими пріоритетами. Тільки на основі цілісності мети та засобів можна забезпечити узгодження економічних інтересів усіх суб'єктів інвестиційного процесу, збільшити обсяг інвестицій при наявному потенціалі економіки та підвищити ефективність їх використання.

Розроблення національної інвестиційної стратегії розвитку промислових підприємств визначає ключову роль встановлення взаємовигідних відносин держави і бізнесу. Зокрема, нею має передбачатися не пряме втручання держави у діяльність фізичних та юридичних осіб, а координація, сприяння, регулювання та моніторинг бізнес-процесів. Головний вплив держави має акумулюватися на створенні та підтриманні виконання законодавчої бази для формування умов для ефективної роботи підприємств, установа єдиних правил господарської діяльності, орієнтування на вибір найбільш оптимальних варіантів використання наявних ресурсів.

Недостатній рівень теоретичного розроблення підходів до державного регулювання інвестиційного процесу у поєднанні з методами формування інвестиційної політики, нехтування значенням регуляторних механізмів управління інвестиційною діяльністю за умов інституціонально-інформаційної економіки є однією з основних причин низького рівня ефективності реформ, що проводяться в Україні.

У вітчизняних економічних дослідженнях проблеми інвестиційної політики розвитку промислових підприємств відповідно до фахової спеціалізації досліджують такі вчені: Л. М. Борщ, В. М. Гесць, Л. В. Шинкарук та інші науковці [1-3].

Метою даної статті є обґрунтування напрямів і методів державного регулювання інвестиційного процесу в Україні.

Виклад матеріалу. Вважаємо, що саме нова інституціональна економічна теорія разом з теоріями прав власності, транзакційних витрат, альтернативних витрат, контрактних та корпоративних відносин, «нової економіки» є найбільш адекватною завданням забезпечення економічного розвитку, однак виникає потреба синтезування досліджуваних елементів пост кейнсіанського, неокласичного та марксистського аналізу, що сприятиме логічній переорієнтації на постіндустріальний розвиток з інвестиційним супроводом.

Забезпечення ефективного процесу формування і реалізації інвестиційної політики розвитку промислових підприємств вимагає відповідного аналітично-добрірного механізму активізації управління, що доповнюється інституціональним забезпеченням розвитку інвестиційного процесу.

Інвестиційна діяльність є складною за своїм змістом і містить комплекс різноманітних дій, які називаються інвестиційним циклом. Під цим терміном слід розуміти комплекс заходів від моменту прийняття рішення щодо інвестування до завершальної стадії – досягнення окупності вкладень і отримання запланованого результату – прибутку або соціального ефекту. На нашу думку, інвестиційний цикл складається з таких основних етапів:

передінвестиційний етап – етап прийняття рішення про інвестування, визначення джерел інвестування та затвердження й експертизи інвестиційного проекту;

етап інвестицій – передбачає вкладення коштів в об'єкт інвестування та здійснення необхідних для цього практичних дій;

експлуатаційний період – відшкодування інвестором витрачених коштів, отримання прибутку чи досягнення певного соціального ефекту в результаті експлуатації об'єкта інвестування.

Державне регулювання інвестиційної діяльності в Україні має ґрунтуватись на засадах забезпечення врівноважувальної дії нормативно-правового, програмного і фінансового механізмів (рис. 1).

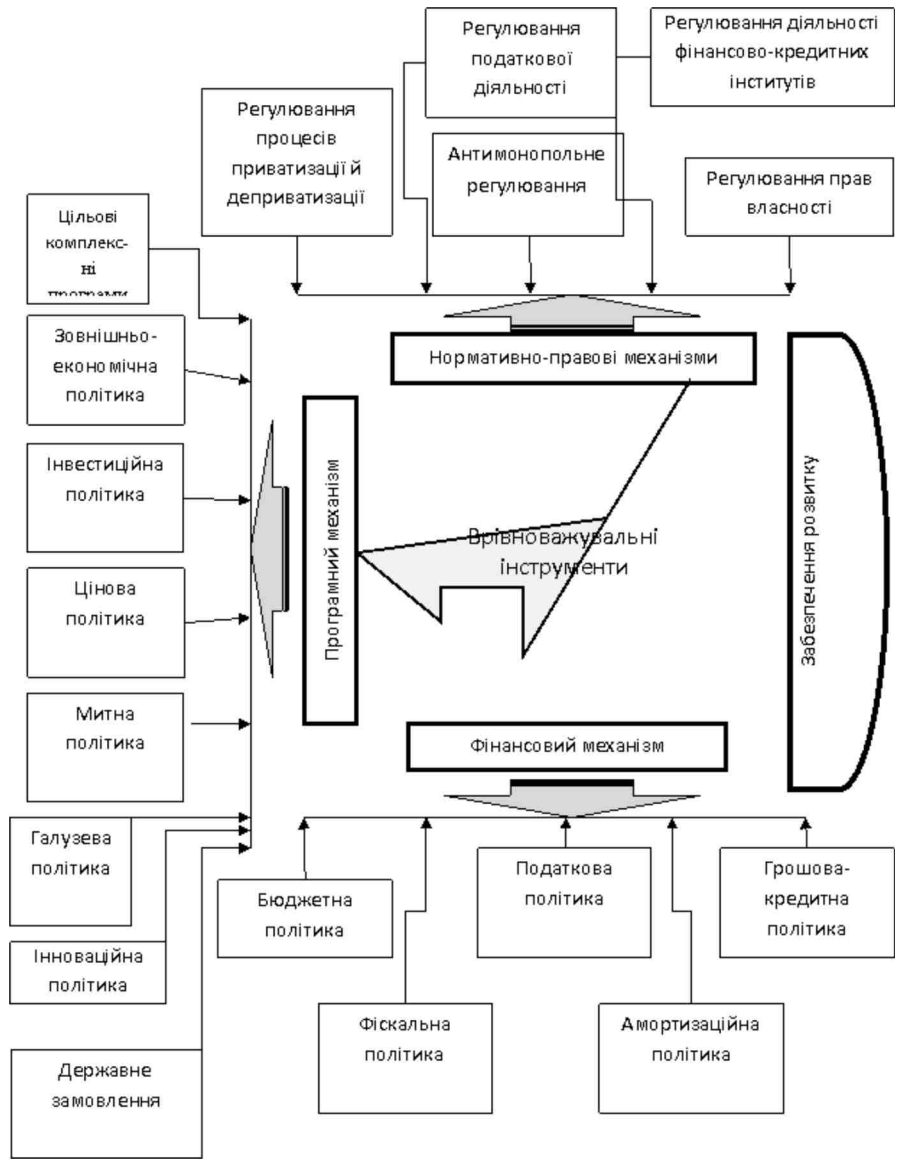

Рис. 1. Інструменти врівноважувальної дії державного регулювання інвестиційного процесу
(розроблено автором)

Інвестиційна діяльність може здійснюватися в таких формах:

- створення комерційних структур і вкладення в них. Відповідно до чинного законодавства інвестори мають право придбавати паї, акції та інші цінні папери, а також здійснювати внески до статутного фонду суб'єктів підприємницької діяльності. Іноземні інвестори мають право часткової участі в підприємствах, що створюються спільно з українськими фізичними і юридичними особами, або придбання частки в діючих підприємствах;
- створення підприємств, які повністю належать іноземним інвесторам, філій та інших відокремлених підрозділів іноземних юридичних осіб або придбання у власність діючих підприємств повністю; брати участь у приватизації майна державних підприємств, а також об'єктів незавершеного капітального будівництва на території України;
- надання прав на кооперативні угоди (договір про сумісну діяльність) у вигляді концесій, інтелектуальної власності, угоди про надання ліцензії у вигляді банківських кредитів, майнових прав на землю та інші природні ресурси на компенсаційній підставі, надання майна в оренду;
- інноваційна діяльність;
- створення спеціальних (вільних) економічних зон відповідно до Закону України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон»;
- інвестиційна діяльність держави (державне замовлення на виконання робіт у капітальному будівництві; створення пільгових умов інвесторам, що здійснюють інвестиційну діяльність у найбільш важливих для задоволення суспільних потреб напрямках тощо).

З метою підвищення рівня інвестиційної діяльності необхідним є створення відповідного інвестиційного клімату. Стан інвестиційного клімату не є абстракцією, а має своє фінансове та правове значення, яке для інвестора полягає в очікуваній прибутковості інвестицій, а для країни, що приймає інвестиції (у випадку іноземних), чи для інвестора (у випадку внутрішніх інвестицій) – у реально отриманих інвестиційних ресурсах.

На нашу думку, інвестиційна політика розвитку промислових підприємств тісно пов'язується з інноваційною політикою держави, тому державна підтримка інвестиційної та інноваційної діяльності повинна мати певні межі і засновуватися на таких принципах: пріоритетність державного фінансування; інтегрованість державних коштів з приватними інвестиціями через участь у капіталі структур, що є компіляторами інноваційних ідей і технологічних розробок; отримання додаткових джерел фінансування з різних каналів.

Законодавчо закріплені заходи реалізуються вповноваженими грошово-кредитними і фінансовими органами управління і забезпечують можливість реалізації інвестиційної політики. Тому механізм, що досліджується, являє собою, з одного боку, базисну (гроші та їх функції платежу і накопичення, фінанси і кредит), а з другого боку, інституційно-організаційну структуру. Перша, яка реалізує органічний зв'язок грошового обігу суб'єктів господарювання з економічною основою суспільного відтворення, поточним та інвестиційним обігом виробничого капіталу, – головна, але не вичерпна умова функціонування механізму організації інвестиційного забезпечення. Самодостатність останньої досягається структурно-рівневою взаємодією конкретних елементів базису з конкретно-правовими формами регулювання, які виступають похідними від інвестицій і утворюють інституційну структуру механізму. Її призначення – найбільш повне використання організаційних можливостей інвестиційних відносин реального сектора економіки. Таким чином, інвестиційне забезпечення кваліфікується як багатофункціональна і структурна динамічна система, яка об'єднує в рамках його інституційних взаємозв'язків обіг інвестиційних ресурсів.

Внаслідок цього, виявляється взаємозалежність процесів структури, розміщення та використання інвестиційних ресурсів, що в просторі взаємодії виробничої і макроекономіки виступає як необхідна умова створення її інвестиційного потенціалу. У такому контексті стан інвестиційного забезпечення є індикатором стану економіки (на даному рівні його фінансово-економічної організації), який відображає якісний рівень відтворювального процесу, ступінь узгодженості поточних грошових та інвестиційно-грошових потоків, і показує, в якій фазі свого розвитку знаходиться економіка країни.

Розглядаючи інвестиційну політику як нормативне явище потрібно зазначити, що максимально конкретна постановка цілей, конструктивність завдань і чітка кількісна визначеність повинні його відрізнити. Нам вона вбачається в наступному:

- по-перше, інвестиційна політика повинна виступати першоосновою інвестиційних процесів, але не може розглядатися як власне управління відтворенням;
- по-друге, інвестиційне забезпечення в рамках інвестиційної політики – це лише спроба впливу і вже потім – за досить сприятливих обставин – фактично впорядкування інвестиційного розвитку;
- по-третє, спрямованість регулюючих імпульсів не супроводжується обов'язковим збігом досягнутих параметрів з поставленою метою.

Наближення до усвідомлення сутності та виявлення закономірностей еволюції будь-якого явища забезпечується за допомогою структурування його змісту, тобто системного представлення елементної сукупності взаємозв'язків, які забезпечують цілісність і тотожність конкретного явища.

Функціонування інвестиційного ресурсу в промисловості потребує наявності адекватної, цілісної, стійкої та впорядкованої структури, яка розвивається й удосконалюється з урахуванням поточних запитів його учасників. Важливо створити сприятливі умови для реалізації переваг спільної діяльності учасників на ринку інвестиційних ресурсів на всіх рівнях в усіх сферах, зокрема, виробничій та фінансовій. Водночас структурна ефективність цього ринку залежить від формування відповідного співвідношення у формах та суб'єктах функціонування національного господарства на всіх його рівнях. А відтак ефект економічної діяльності залежить від оптимізації залучення суб'єктів господарювання в сферу відтворення, що в результаті дає змогу власникам інвестиційних ресурсів досягнути його консолідації.

Висновки. Теоретичні дослідження формування та реалізації інвестиційної політики розвитку промислових підприємств потребують істотних перманентних коректив з урахуванням адекватності розвитку. Отже, зважаючи на діалектичний характер розвитку індустрії, доцільно розглядати економічну сутність інвестування з урахуванням єдиної субстанціональної основи, яка відображає історичний процес виникнення, існування та розвитку капіталу.

Список використаної літератури.

1. Борщ Л.М. Інвестиції в Україні: стан, проблеми та перспективи / Л.М. Борщ — К. : Т-во «Знання», КОО, 2002. — 318с.
2. Геєць В.М. Перспективи розвитку економіки України та можливий вплив на нього інноваційних факторів / В.М. Геєць // Наука та наукознавство. — 2006. — № 3 — С. 24-28.
3. Шинкарук Л.В. Інституційні засади капіталоутворення в Україні / Л.В. Шинкарук // Економічна теорія. — 2007. — № 3 — С. 72-85.

Referenses.

1. Borsch, L.M. (2002), *Investytsii v Ukraini: stan, problemy ta perspektivy*, Znannia, KOO, Kyiv, Ukraine.
2. Heiets', V.M. (2006), "Prospects of development of economy of Ukraine and possible influence on him of innovative factors", *Nauka ta naukoznavstvo*, vol. 3, pp. 24-28.
3. Shynkaruk, L.V. (2007), "Institutional framework of capital in Ukraine", *Ekonomichna teoriia*, vol. 3, pp. 72-85.

Стаття надійшла до редакції 15.02.2014р.

ТОВ "ДКС Центр"